

Claire Baglin

Werken voor de kost

Uitgeverij Pluim
Amsterdam | Antwerpen

Eerste druk, juni 2023

© Claire Baglin

© 2023 Nederlandse vertaling Joris Vermeulen
Oorspronkelijke titel *En salle*
Oorspronkelijke uitgever Les Éditions de Minuit
Omslagontwerp Frank August
Typografie binnenwerk Michiel Niesen, Haarlem
Auteursfoto Mathieu Zazzo
Productiebegeleiding Tim Beijer
Drukkerij Wilco, Amersfoort

ISBN 978 94 933 0460 4

NUR 302

www.uitgeverijpluim.nl

Het sollicitatiegesprek

‘En waarom liever hier dan ergens anders? Ik neem aan dat je overal hebt aangeklopt, zelfs bij onze concurrenten.’

De auto mindert vaart en mijn vader doet het linkerknipperlicht aan.

Na eindeloos getouwtrek passeert de Berlingo dan toch het portaal en rijdt een paar rondjes over de parkeerplaats voordat hij tot stilstand komt. Mijn vader heeft de sleutel nog niet uit het contact getrokken of mama draait zich naar ons om. Er volgt een waarschuwing, we stoppen hier nu wel maar dat is eens en nooit weer en jullie moeten vooral niet gaan rennen, niet gillen. De schuifdeur van de auto is al open, we staan buiten. Nico rent weg en steekt eerst de ene en dan de andere arm in een mouw van zijn jas. Zijn veters zijn niet gestrikt, hij heeft ze een paar uur eerder losgemaakt, na de derde stop langs de snelweg. Snel ervandoor voordat de ouders van gedachten veranderen,

er spijt van krijgen en ons terugfluiten. De lantaarns lijken aan te gaan zodra we in de buurt komen.

Nico heeft al snel een voorsprong, ik hou mijn blik op de deur gericht. Snot loopt langs mijn mond, dikke tranen belanden in mijn oren. Het lichtgevende logo bevestigt dat ze open zijn, stelt me gerust. We zullen jullie nooit teleurstellen, zegt het, we zullen er altijd voor jullie zijn, overal. Ik geloof alleen in dat onregelmatig flikkerende licht.

Nico rent het trapje op, zijn rechtervoet blijft haken achter de laatste trede en zijn gezicht smakt tegen de glazen deur. Hij lacht zijn neusgaten open, ik sta nu naast hem. De ouders zijn nog ver weg. Mama haalt de mouwen van het vest om haar middel uit de knoop om het aan te trekken. Mijn vader drukt op het knopje van de centrale deurvergrendeling van de auto, één keer, twee keer.

Nico roept naar ze: schiet nou op, en de geur van frietuur dringt door de deur heen, de geur van feest, van ouders die gezwicht zijn.

‘Nee, nee, ik ken vooral uw keten. Die andere heb ik nooit geprobeerd.’

We gaan naar binnen en dat valt tegen. Verdorie, wat veel mensen. De ruimte is stampvol en we weten niet waar we moeten bestellen. Het is zondagavond, de va-

kantie is voorbij. Wacht, zegt mama, maar het is te laat, Nico is al weg. Hij baant zich een weg tussen de mensen door, duwt ze met zijn kleine handen opzij, maakt ruimte tussen de rijen benen en de tassen die aan armen bungelen. Nico zoekt de leemtes op en ik glijp achter hem aan, maak me net zo klein als hij om soepel te passeren, met gebogen knieën, armen tegen mijn lichaam gedrukt. Ik boek voortgang maar anders dan hij zeg ik sorry, want er zit drie jaar tussen ons. Nico ontdekt een open plek en schiet erheen, verlaat de meute. De tl-lampen beschijnen hem en eindelijk staat hij dan bij de kassa. Ze sturen hem terug de rij in, naar de ouders.

Bedenk ondertussen maar wat jullie willen eten. Nico geeft een trap tegen een paar verfrommelde servetjes. Wanneer hij naar het stel voor ons stapt alsof hij bij een ander gezin wil horen, trekken mama's nagels hem terug. Ik staar geconcentreerd naar de sleutelhanger aan een rugzak. Mijn vader heeft zijn jas opengedaan, frunikt aan zijn tasje, raakt opgefokt: ik zie niks, waar is de friet? Staat de prijs nou rechts of links? Mama kijkt om zich heen alsof ze iemand is kwijtgeraakt. Haar mondhoeken zijn knalrood door het zout van de chips. Wanneer de sleutelhanger zich naar voren beweegt en ik er niet achteraan ga, geeft ze me een duw met haar rechterhand. Ik kijk naar het nieuwe bordje aan de wand dat roken verbiedt, lees de kleine lettertjes.

Bij de kassa stelt een mevrouw met een zwarte pet

vier vragen, die mijn vader beantwoordt met maar wat hebben jullie? Hij draait zich om naar mama, die haar schouders ophaalt. Nico is een en al glimlach. Dan zet mijn vaders blik mij onder druk, ik moet het zeggen. De burgers, de menu's op de borden, ik ken ze niet, de drankjes fonkelen. Mijn vader herhaalt elke vraag van de kassière: en wat voor drinken? En wat voor nagerecht? Iets erbij? Ik haal de eindstreep met een kindermenu en een buitenaards poppetje dat licht geeft in het donker.

Na deze bestelpaniek kijken Nico en ik hoe alles achter de balie wordt klaargemaakt. Af en toe roepen we die daar, die daar, en dan is eindelijk mijn vader aan de beurt. Hij zegt tja, tja, tja en bestelt uiteindelijk friet. De kassière stort zich op hem alsof ze hem levend wil verslinden. Ze oppert een grote cola erbij, de perfecte burger voor de grote honger en mijn vader vraagt hoe groot is die? Hij schermt met zijn portemonnee: maar hoeveel kost ie dan? O ja misschien die dan maar niet. Mevrouw geeft niet op: als onderdeel van een menu kost ie minder dan tien euro. Mijn vader spert zijn ogen wijd open, de burgers hebben te veel kleuren, hij kan elk moment capituleren maar geeft nog een laatste keer tegengas: mag ik de gewone variant? Mama geeuwt en kijkt op haar horloge, dat achterloopt.

'Weet je zeker dat je je niet gaat verslapen? Geen gedoe met kapotte wekkers?'

De restaurantmanager vraagt het drie, misschien wel vier keer, waardoor ik oprecht aan mezelf begin te twijfelen. Ga ik me inderdaad niet verslapen en kan ik dat beloven? De restaurantmanager zit tegenover me, met zijn dertigershoofd en vage snorretje, zo een waar je in het restaurantwezen nog net mee weg kunt komen. Hij kijkt spottend en verwacht dat ik antwoord zonder na te denken. Hij wil weten wie ik ben en hoe erg ik mijn best ga doen om op tijd te zijn. Hij verwacht dat ik zeg hoe eervol het zal zijn om deel uit te maken van een team, dat ik geïnteresseerd ben in, geschikt ben voor. Op zijn blaadje is hij begonnen aan een lijstje van vier items, dat ben ik. Hij heeft weer een streepje gezet, ik moet met iets komen, en net wanneer ik aan een anti-slaappleidooi begin onderbreekt hij me.

‘Oké, dus je houdt niet van uitslapen, maar heb je dan geen zin om van de zomer naar de kust te gaan? Om eens lekker vakantie te vieren?’

‘Ja meneer, vakantiebonnen accepteren we.’

Jérôme glimlacht opgelucht en ritst zijn tas open. In een flits had hij zijn kinderen in huilen zien uitbarsten, zijn vrouw die Jérôme wat ben je toch een klojo tegen hem zegt, dat had je toch ook eerder kunnen vragen. Even was hij bang geweest voor de terugtocht naar de auto, Nico die roept dat hij de rest van z'n leven nooit meer iets zal eten, en dat is jullie schuld, om dan uit-

gebreed te gaan zaniken bij alleen al de gedachte dat hij nog een uur niets te eten krijgt. Hij zag zichzelf in complete stilte achter het stuur zitten, zonder ook maar de radio aan te durven doen want dat zou als de ultieme provocatie worden gezien. De stilte zou tot in de keuken hebben voortgeduurd, de kinderen zouden grote glazen water achterover hebben geslagen om de broccoli weg te spoelen en daar zou hun teleurstelling voorgoed naar hebben gesmaakt.

Vervolgens zou Sylvie zijn gaan slapen op de bank nadat ze de avond had afgemaakt zoals je een dier in doodsnood afmaakt, vooruit nu gaan slapen want morgen is er weer school.

‘Wat studeer je? Oké dus na de zomervakantie ben je net als alle anderen weer vertrokken?’

De restaurantmanager trekt een ontevreden gezicht. Na mijn antwoord keert zijn glimlach terug. Bovenaan zijn blaadje schrijft hij half september en dat omcirkelt hij twee keer. Ik ben niet alleen net als de anderen dynamisch, gemotiveerd en veelzijdig. Half september wordt mijn grootste kwaliteit. Mijn dossier belandt ver boven dat van de twijfelaars, degenen die vagelijk hebben laten weten dat ze aan het eind van de vakantie vertrekken. Ik heb de indruk dat het gesprek bijna is afgelopen, dat hij zo een pet op mijn hoofd zet en me aan mijn nieuwe collega's gaat voorstellen, maar iets zegt

me dat hij nog iets wil horen om de knoop te kunnen doorhakken. De balpen tussen zijn vingers wiekt rond, het ongeduld straalt ervan af, een gezin loopt langs ons tafeltje met armen vol dienbladen. De kinderen laten ballonnen knappen en willen van de glijbaan. Ik moet mijn laatste troef inzetten.

‘Ik heb een rijbewijs, B.’

Daar! Daar gaan we zitten! De ouders volgen ons naar een bartafel midden in het restaurant. We gooien onze jassen op de krukken en die vallen er weer vanaf, we openen de verpakkingen maar mama houdt ons tegen, we gaan eerst naar de wc. Terwijl we al wegrennen voor de laatste etappe die ons nog van de gelukzaligheid scheidt, weet mama Nico’s mouw vast te grijpen. Hij heeft niets menselijks meer. Zijn haar zit in de war door de statische elektriciteit van de jas die nu uit is, zijn konen zijn rood, zijn veters hangen nog op de grond en zijn trui zit binnenstebuiten, het label glimt van het speeksel. Zijn gezicht is een en al ergernis, hij is door het dolle heen, hij wil zo snel mogelijk terug. Zijn ogen weerspiegelen nog de nuggets waar hij een glimp van heeft opgevangen. Ik duw de deur naar de wc’s open en Nico houdt die uit alle macht tegen, onze kreten galmen door de ruimte. Mama houdt achter ons de wacht bij de deur en draait zich om, ziet mijn vader zich op zijn friet storten, het riempje van

zijn tasje zit twee keer om zijn pols gedraaid.

Nico is al lang vertrokken, ik spoel mijn handen af, en onderweg naar de zaal knalt de klapdeur die ik voor me uit duw tegen een groene plant, die half omvalt. Achter mij hoor ik mama boos worden zoals ze dat wel vaker doet in openbare gelegenheden: nee maar, dat kán toch niet, kijk toch een beetje uit, een olifant in een porseleinkast.

‘Mijn grootste zwakte is dat ik geen ervaring heb, zou ik zeggen.’

‘Stop, stop. Da’s geen zwakte, je moet toch zeker ooit eens beginnen en hier krijg je een opleiding. Een zwakte, noem eens een zwakte, maakt niet uit welke, kies jij maar. Ben je impulsief? Schiet je weleens uit je slof?’

‘Nee, nee.’

‘Je bent niet bang voor covid, ziektes?’

‘Ik zal het hier niet eerder oplopen dan ergens anders.’

‘Goed antwoord. Ben je verstrooid? Neig je naar vergeetachtigheid?’

‘Nee, althans niet echt.’

‘Zijn er geen karweitjes waar je van walgt? Je vindt het niet vervelend om de vuilnisbakken buiten te zetten?’

‘Dat doe ik bij mij thuis elke week.’

‘Er zijn mensen die het walgelijk vinden.’

‘Nee, ik niet.’

‘Ik zou het niet raar vinden als het zo was.’

‘Als ik er nog eens over nadenk... Nee, ik heb daar geen moeite mee.’

‘Je hebt dus geen zwakke punten, wil je maar zeggen? Je bent dus perfect, net als ik?’

We lopen terug naar mijn vader, die al zijn friet al blijkt te hebben opgegeten en mama ziet dat ook, nou ja wat een aso, pas op Nico, je mouwen in de saus. De rietjes zijn midden in de doorzichtige deksels geprikt, de cola tintelt in onze keel. Mijn vader begint aan zijn burger, drink niet al die cola op poepies dadelijk heb je geen honger meer. Mama verdeelt de saus die in de cupjes zit, er belandt ketchup op haar vingers. Nico begint zijn speeltje in elkaar te zetten, ze houdt hem tegen, na het eten mag je spelen. Ik doe er het zwijgen toe. Er ligt een nugget op mijn tong, die voelt dat het paneerkorstje uit elkaar valt, de saus glibbert en smelt. Ons haar glimt door de hanglampen, ze geven ons een aureool.

‘Goed ik zal je verklappen dat ik zo’n honderd sollicitaties op mijn bureau heb liggen, en dan staat er ook nog een zwikje online en ik zie dat er na jou nog vijf andere kandidaten komen.’

De restaurantmanager staat op het punt me te vragen wat mij zo bijzonder maakt, waarom we eerder

voor jou zouden kiezen dan voor een ander. Dat je eigen vervoer hebt, vijf minuten verderop woont en er later dan de andere kandidaten een punt achter zet is niet genoeg. Je moet ook hopen dat ze hun sollicitatiegesprek verknallen, moet hun plek graag willen inpikken. Ik zoek naar een synoniem voor veelzijdig en kom er maar niet op. Multifunctioneel is in elk geval geen optie.

Zijn jullie nou blij? We zitten met z'n vieren dicht op elkaar rond de tafel en om de vijf minuten herhaalt mijn vader: zijn jullie nou blij? We zijn geconcentreerd, niemand mag ons storen. De tafel is glibberig, vingersporen, mayonaise op de rand van het dienblad. Zodra we iets ophebben voegt mama het afval toe aan haar verzameling. Mijn vader vertelt: de eerste keer dat ik in een fastfoodtent kwam, ik zat toen nog op de techniekopleiding, zogen we de ijsblokjes op zodat ze aan onze rietjes bleven hangen en bliezen we ze het gangpad op, lachen was dat. Hij gaat terug in de tijd, de oranje wanden van de kleuterschool, het nablijven op het kleinseminarie, het afsluitende examen elektro, de trappen van de campus van Hérouville die ze moesten afdalen om hun ouders te bellen vanuit een telefooncel, hij brult in de hoorn ik wil naar huis, ik word helemaal gek. Zijn moeder zit een uur verderop, probeert hem te kalmeren. Rustig maar Jérôme, wat vertel je me nou,

nee je gaat niet dood, je gaat je examen halen en een baantje ergens dicht bij huis vinden, niks aan de hand.

Wanneer alles naar binnen is gewerkt hikken Nico en ik van schrik. We zoeken in het zakje naar een allerlaatste frietje, proberen met een vochtige vingertop nog wat nuggetjasje op te lepelen. Zijn jullie nou blij?

‘Goed ik schrijf nou wel half maar kan ik er eind september van maken? Zou je het oké vinden om tot dan te werken?’

‘Ja, ja waarom niet.’

‘Perfect. Daarna kun je me een seintje geven als je ontslag wilt nemen hè.’

Tja we moeten maar eens opstappen, het wordt al laat en het is nog een eindje. We doen alsof we niets horen en Nico draait aan de neus van het buitenaardse wezen. Het lampje floept aan, er zitten batterijen in. Even stokt mijn adem, mijn mond gaat een beetje open en ik zie al mijn verjaardags- en kerstcadeaus aan me voorbijtrekken. Even wachten voordat je de draaiende hand aanzet, de pratende knuffel, de huilende baby, de wal-kietalkies, het horloge. Even wachten tot mijn vader iets over de batterijen heeft gezegd.

Wanneer komen we hier terug? Mama trekt haar jas aan en mijn vader doet zijn tas om, het riempje loopt schuin over zijn borst. Wanneer komen we hier terug?

De ouders wenden hun blik af. Nico protesteert dat hij niet op de glijbaan is geweest, dat hij geen ballon heeft gehad en dat is niet eerlijk. Ik ben klaar voor vertrek, het klittenband van mijn jas schuurt over mijn kin, ik kijk naar de achterblijvers. De dames met pet zijn druk bezig achter de balie in het lage licht waar hun voorhoofd van glimt. Gedachteloos draai ik aan de neus van het buitenaardse wezen maar mijn vader houdt me tegen, zo lopen de batterijen snel leeg, wees er zinnig mee. Nico huult en mama trekt hem aan zijn mouw mee. We komen hier nooit meer terug als jullie er zo'n poppenkast van maken! Hartstikke leuk zo, echt!

Op een blaadje noteer ik de werktijden waaraan ik de voorkeur geef. Het gesprek is voorbij. Ik haast me naar de uitgang maar bij de automatische schuifdeuren hoor ik de restaurantmanager naar me roepen. Ik zie hem met snelle pasjes mijn kant op lopen, je hebt mijn pen meegenomen, kijk uit dat is hier een heel ernstig vergrijp. Ik begin bijna te lachen. Ik vouw mijn klamme hand open alsof ik een eed ga afleggen en hij pakt de pen terug, stopt hem in het borstzakje van zijn overhemd. Ik verlaat het restaurant in het besef dat ik ben aangenomen.

Gratis is anders, nu begrijp je waarom we er niet vaak komen! Jullie wisten heel goed dat we niet de hele

avond zouden blijven! Nico snift in de mouw van zijn trui. Ik durf niet meer aan de neus van het buitenaardse wezen te draaien, want ik weet dat mijn vader het zou zien in de achteruitkijkspiegel. Hij steekt de sleutel in het contact en voegt eraan toe: en morgen moet ik ook nog eens werken! De vakantie is voorbij, we gaan naar huis.

Ik vouw mijn handen strak om het speeltje alsof het om een bewijsstuk gaat, het bewijs dat het toch echt allemaal gebeurd is, en dan concentreer ik me want ik wil niet dat hij dat ene weer zegt, wees er zuinig mee. Dat is het enige waar ik aan denk wanneer de auto langs het bord rijdt dat de stad uit wijst, het lantaarnloze platteland in.

Eén keer te laat is een strafpunt, twee keer is vertrekken.

De restaurantmanager valt even stil, kijkt weg van zijn papieren en we knikken haastig van ja logisch. Een paar vriendelijke lachjes, hij voegt eraan toe we begrijpen mekaar goed, want ik ken zat lui die graag willen werken dus degenen die te laat komen basta, daar ga ik m'n tijd niet mee verdoen. Hij schuift ons een tablet onder de neus waarop we onze handtekening moeten zetten, linksonder, met onze wijsvinger. Aan het einde